

Sygn. akt I C 229/18

Dnia 11 października 2019 r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący : SSO Monika Świerad

Protokolant : Martyna Miczek

po rozpoznaniu w dniu 27 września 2019 r. w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa: I. J. i L. J.

przeciwko: Gminie U. K.

o zapłatę

I. oddała powództwo w całości,

II. przyznaje ze Środków Skarbu Państwa - kasy Sądu Okręgowego w Nowym Sączu - adw. J. R. wynagrodzenie w wysokości 4.428 zł (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem złotych) w tym 828 zł (osiemset dwadzieścia osiem złotych) podatku VAT tytułem pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu,

III. odstępuje od obciążania powodów kosztami zastępstwa prawnego strony pozwanej.

SSO Monika Świerad

Sygn. akt I C 229/18

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 11.10.2019 roku

Pozwem inicjującym niniejsze postępowanie powodowie L. i I. J. domagali się zasądzenia od Gminy U. K. kwoty 150.00 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 10.07.2011 roku do dnia zapłaty.

Motywuując pozew podnieśli, że prowadzili działalność gospodarczą związaną z wyrobem i sprzedażą pamiątek (breloczków, portmonetek, etui na długopisy, ręcznie wykonanych wyrobów z drewna). Sprzedawali te pamiątki od 2003 roku w miejscu wyznaczonym przez pozwaną Gminę na tzw. pergoli w centrum (...) deptaku. Z założenia pozwanej w miejscu tym mogli sprzedawać swoje wyroby tylko artyści i twórcy ludowi. Powodowie przez kilka lat prowadzili działalność gospodarczą - sprzedaż pamiątek w takiej formie, płacąc regularnie ZUS oraz podatek do Urzędu Skarbowego, który w sezonie wynosił nawet do 4.000 zł. W skutek decyzji Burmistrza pozwanej Gminy stwierdzającej, że wyroby powodów nie kwalifikują się jako wyroby artystyczne w ciągu jednego dnia pozbawiono ich pracy i środków do życia. Na skutek decyzji pozwanej Gminy powodom odebrano godność ludzką, przez co popadli w długi. Utrata miejsca wystawienniczego doprowadziła powodów do poniesienia strat, utraty korzyści z prowadzonej działalności. Jednocześnie w tym samym miejscu prowadziły sprzedaż inne osoby, w tym np. obywatelka Ukrainy.

W piśmie z dnia 4.05.2018 roku (k. 60-69) powodowie reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika z urzędu doprecyzowali, że domagają się zasądzenia od pozwanej Gminy K. solidarnie na kwoty 95.000 zł tytułem utraconych dochodów w okresie od sierpnia 2011 roku do 24.09.2014 roku tj za 38 miesięcy oraz kwoty 55.000 zł zadośćuczynienia za naruszanie dóbr osobistych, łącznie kwoty 150.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 10 lipca 2011

r., do dnia zapłaty oraz zasądzenia od pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Powodowie zaznaczyli, że pismem z dnia 10 czerwca 2011 r., zastępca Burmistrza poinformował ich, iż miejsce „pergoli” zostało zarezerwowane jako miejsce wystawiania i sprzedawania prac przez artystów i twórców. Pozwana nagle zaczęła uznawać powodów za osoby pozbawione przymiotów artystycznych i twórczych na podstawie opinii zespołu, który stworzyła na potrzeby rozpatrzenia wniosków o dzierżawę. Zupełnie odmienną argumentację pozwana przedstawiła w piśmie z dnia 7 lipca 2011 r., twierdząc, iż decyzja odmowna w stosunku do powodów była podyktowana koniecznością rewitalizacji deptaku oraz faktem dużej ilości imprez tam organizowanych co skłaniało pozwaną do wyłączenia tego terenu od udostępniania go osobom trzecim. Według argumentacji pozwanej najwcześniej od dnia 7 lipca 2011 r., żadna osoba nie prowadziła działalności handlowo - wystawienniczej na tzw.: „pergoli”. Jednak w tym miejscu, cały czas handel prowadziły inne osoby w tym obcokrajowcy oraz osoba handlująca wyprodukowaną w C. biżuterią. Wskazane osoby bez przeszkód, przy pełnej akceptacji władz Gminy K. handlowały wyrobami niemającymi nic wspólnego z lokalnym rękodziłem. Argumentacja pozwanej co do odmowy dalszego wydzierżawienia miejsca handlowego dla powodów w ciągu niecałego miesiąca raz dotyczyła braku przymiotu artysty, innym razem dotyczyła rzekomej rewitalizacji deptaku. Utrata atrakcyjnego miejsca, w którym powodowie prowadzili swoją działalność wystawienniczo - handlową, doprowadziła ich do poniesienia strat oraz do utraty korzyści, które przynosiła wykonywana działalność i które z wysokim prawdopodobieństwem znalazłyby się w majątku poszkodowanych gdyby nie działanie pozwanej. Powodowie wykazali wysokie prawdopodobieństwo za pomocą rocznych zeznań podatkowych, że z prowadzonej działalności osiągaliby przychody. Ich zdaniem zgodnie z doświadczeniem życiowym osiągnęliby dochody w okresie od sierpnia 2011 do 24.09.2014 roku w wysokości około 2500 zł miesięcznie. Wartość ich szkody, która powstała w ramach utraconych korzyści wynosi zatem 95.000 zł. Powodowie zażądali też zadośćuczynienia pieniężnego za naruszenie ich dóbr osobistych wywołanych czynem niedozwolonym pozwanej. Pozwana Gmina w swoich pismach z czerwca i lipca 2011 r., stwierdziła, iż powodowie nie są artystami. Uznała zatem w sposób bezprawny, iż wyroby oferowane przez powodów na tzw. „pergoli” nie stanowiły wyrobów artystycznych co miało negatywny wpływ na wizerunek powodów w branży artystycznej, które jest bardzo hermetyczne. Powodowie, na piśmie zwracali się do pozwanej aby ta zezwoliła im na dalsze korzystanie z miejsca wystawienniczego na tzw.: „pergoli” a więc aby zaniechała wykonania swojego bezprawnie podjętego stanowiska. Działania pozwanej podjęte w stosunku do powodów były bezprawne, ponieważ pozwana wydzierżawiała miejsca handlowe bez uprzedniego podjęcia przez Radę Gminy odpowiedniej uchwały zgodnie z art. 18 ust 2 pkt 9a ustawy o samorządzie gminnym. W związku z faktem, iż powodom pozwana gmina nie doręczyła uchwały o dzierżawie, zostali oni pozbawieni możliwości zaskarżenia takiej uchwały w trybie właściwym i przewidzianym w art. 101 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Listy od Wiceburmistrza nie dawały żadnych możliwości ich zaskarżenia w trybie ustawowym, gdyż były pozbawione waloru uchwały rady gminy, a także nie zawierały stosownych pouczeń. Korespondencja kierowana przez pozwaną do powodów w związku z dzierżawą miejsca na tzw.: „pergoli” dowodzi, iż pozwana w sposób bezprawny doprowadziła do naruszenia dóbr osobistych powodów pozbawiając ich przymiotu artystycznego, co naturalnie przełożyło się na ich wizerunek. Powodowie powołali się też na art. 417 § 1 k.c. Ich zdaniem działanie pozwanej było niezgodne z prawem ponieważ decyzja odmawiająca przedłużenie dzierżawy została podjęta po konsultacjach z przedstawicielami Urzędu Miejskiego, Centrum (...) oraz artystami (...), a nie w formie uchwały rady gminy stosownie do art. 7 ust 1 pkt 1 i art. 18 ust 2 pkt 9a ustawy o samorządzie gminnym. Według powodów stosunek prawny łączący ich z pozwaną gminą nie opierał się na równości podmiotów, a na podporządkowaniu powodów pod arbitralne rozstrzygnięcie pozwanej. Działania pozwanej szkodzące powodom trwały nadal po opuszczeniu przez nich tzw. „pergoli”. Pozwana wykorzystywała każdy pretekst do zastosowania przewagi jaką posiadała z racji sprawowanej władzy do zaskarżenia powodów. Przykładem takich działań było zachowanie podległych pozwanej urzędników przy egzekucji komorniczej.

Strona pozwana w odpowiedzi na pozew (k. 103-109) wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów solidarnie na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Według strony pozwanej roszczenia powodów są przedawnione, ponieważ mają związek z prowadzoną przez nich działalnością gospodarczą, zatem przedawniły się z upływem trzyletniego okresu od dnia w którym powodowie

mogli podjąć kroki w celu ich dochodzenia. Odszkodowanie obejmowało okres od 2011 do dnia 24 września 2014 r. Najpóźniej przedawniły się roszczenia za miesiąc wrzesień 2014 r., bo z upływem września 2017 r. Ponadto powodowie jako przedsiębiorcy zobowiązani byli do takiej staranności, że usprawiedliwienie tak dużego opóźnienia w dochodzeniu ich roszczeń nie jest możliwe. Przedawnienie nastąpiło również w przypadku roszczenia o zadośćuczynienie zgodnie z art. 442¹ k.c., ponieważ czyn który według powodów uzasadniał zarzut naruszenia ich dóbr osobistych, miał miejsce w 2011 r. Adresat roszczeń czyli pozwana Gmina była powodom znana od samego początku, ich roszczenie przedawniło się w lipcu 2014 r. Z ostrożności procesowej pozwana zarzuciła brak uzasadnienia merytorycznego dla roszczeń powodów. Podała, że rzeczywiście odmówiła powodom pisemnie uwzględnienia ich wniosku (oferty) zawarcia umowy dzierżawy stoiska na tzw. „pergoli” na deptaku w K.. Ze względu na szczególny charakter miejsca nie organizowała żadnego postępowania konkurencyjnego, a o tym kto miał prawo wystawiać tam prace decydował sam Burmistrz, jako organ wykonawczy Gminy, który w tym celu zasięgnął opinii komisji składającej się m. in. z pracowników Urzędu Miejskiego i Centrum (...), których zadaniem był taki dobór wystawców, aby reprezentowali maksymalnie szeroki wachlarz twórczości i gwarantowali, że ich wystawy podniosą atrakcyjność miejsca. Cel ekonomiczny był w tym wypadku drugorzędny. Postanowiono, że od miejsca pobierany będzie czynsz w wysokości 100 zł od każdego wystawiającego swoje prace. Burmistrz działał w ramach swoich uprawnień wynikających z ustawy o samorządzie gminnym i nadanych mu uchwałą Rady Gminy z dnia 14 lutego 1994 r. w sprawie określenia zasad nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości i lokali oraz wydzierżawiania lub najmu na okres dłuższy niż 3 lata, w brzmieniu nadanym uchwałą Rady Miejskiej w K. z dnia 30 listopada 2007 r. zmieniającą wymienioną uchwałę w jej §6, a następnie nadanych mu uprawnień uchwałą Rady Miejskiej w K. z dnia 3 października 2013 r. w sprawie określenia zasad nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości i lokali oraz wydzierżawiania lub najmu na okres dłuższy niż 3 lata. W dniu 15.05.2011 roku pozwana Gmina zawarła 11 umów dzierżawy, wszystkie na krótki okres do 31 sierpnia 2011 r. i za jednakowym czynszem w kwocie 100 zł. Egzemplarza umowy na stanowisko nr 1 nie udało się odnaleźć. Najprawdopodobniej została zawarta z Panem R. B.. Oprócz powodów umów z uwagi na brak miejsc nie zawarto również z kilkoma innymi chętnymi osobami. Z powodami również dlatego, że w okresie ich współpracy z Centrum (...) wbrew tej instytucji na pergoli wystawiali pamiątki masowej produkcji, których z uwagi na charakter miejsca Gmina po prostu sobie nie życzyła. Po rozwiązaniu w/w umów powodowie nie zwracali się już o wydzierżawienie stoiska na „pergoli”. Powód L. J. zawarł natomiast z pozwaną Gminą w drodze przetargu w dniu 26 kwietnia 2013 r. umowę najmu lokalu użytkowego składającego się w szczególności z pomieszczenia handlowego nr 2 w nowo wybudowanym przez pozwaną pawilonie handlowym położonym przy Bulwarach D. w K., czyli również na obszarze tzw. deptaku kilkadziesiąt metrów od „pergoli”. Powód jednak od początku zalegał z czynszem i już 13 listopada 2013 r. umowę najmu rozwiązano. Uwzględniając pozew strony pozwanej Sąd Rejonowy w Nowym Sączu w dniu 14 maja 2015 r. orzekł eksmisję powoda z lokalu użytkowego. L. J. przez cały ten okres czasu zajmował bez tytułu wynajmowany wcześniej lokal, nie płacąc czynszu. Według pozwanej sposób gospodarowania mieniem Gminy w tym zawierania umów w szczególności dzierżawy i najmu mieścił się w granicach uprawnień organu wykonawczego tj. Burmistrza K.. Powodowie mylnie interpretują działanie Gminy jako wykonywanie władzy publicznej. Takie działanie ma charakter władczy i polega na stanowieniu aktów o charakterze generalnym, czyli aktów prawa miejscowego, lub aktów indywidualnych, będących decyzjami administracyjnymi, których wydanie wymaga wyraźnej podstawy prawnej upoważniającej organ do załatwienia sprawy w tej formie. Wydzierżawianie nieruchomości mieści się w sferze cywilnoprawnych działań Gminy, która jako właściciel nieruchomości w drodze stosunków umownych gospodaruje swoim mieniem. Nieprzyjęcie oferty nie było zatem żadnym aktem władczym, tylko zwykłym oświadczeniem woli. Powodowie nie wykazali bezprawności działania pozwanej. Aby dochodzić odszkodowania musieliby wykazać, że mieli roszczenie o zawarcie z nimi umowy, które nie zostało bezprawnie zrealizowane, a w tym zakresie nawet nie sformułowali żadnych twierdzeń. Trudno za bezprawne uznać pisma pozwanej, w których wyrażała swoją ocenę na temat twórczości powodów. Przede wszystkim do takiej oceny pozwana miała prawo, a ponadto wyraziła ją tylko w stosunku do nich. Do działań szkodzących powodowi przy egzekucji nie sposób się odnieść, bo nawet nie zostały opisane, a poza tym pozwana nie odpowiada za działania komornika, a skierowanie sprawy do egzekucji komorniczej, czyli zastosowanie legalnego środka, trudno rozpatrywać w kategoriach naruszenia dóbr osobistych. Za błędne pozwana uznała też wyliczenie utraconych korzyści według średniego przychodu powodów. Przychód jest ekonomiczną kategorią zbyt szeroką bo nie uwzględnia kosztów działalności. Ponadto powodowie musieliby wykazać

jakie przychody (dochody) osiągnęliby z wykonywania działalności w tym konkretnym spornym miejscu („pergoli”) a przecież od kwietnia 2013 r. wykonywali działalność przy Bulwarach D.. Ponadto strona pozwana wykazała, że w czerwcu 2011 roku wydierżawiała stoiska na „pergoli” tylko na dwa miesiące, nie wiadomo skąd powodowie zakładali, że będą w tym miejscu wystawiać przez trzy lata. Ponadto z dokumentów podatkowych powodów absolutnie nic nie wynika.

W piśmie z dnia 21.08.2018 roku (k.144-151) powodowie podnieśli, że to działanie strony pozwanej sprzeczne z zasadami współżycia społecznego spowodowało, że nie doszło do przedawnienia roszczenia w związku z art. 5 k.c. działania pozwanej Gminy były przejawem dyskryminacji powodów. Od 2003 roku nikt nie składał żadnych zastrzeżeń co sposobu sprzedaży i pochodzenia wykonanych przez nich dzieł. Z niewiadomych przyczyn strona pozwana w 2011 roku odmówiła im zawarcia umowy dzierżawy, a wydierżawiła miejsca na „pergoli” osobom, które nie były artystami i handlowały produktami pochodzenia chińskiego. Powodowie ciągle mieli nadzieję, że zostanie im wręczona umowa dzierżawy, a przynajmniej zostaną wobec nich podjęte merytoryczne decyzje pozwalające podjąć im odpowiedni kroki prawne.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód L. J. posiadał zarejestrowaną w latach 1.07.2011 do 15.12.2014 działalność gospodarczą polegającą na: sprzedaży detalicznej pozostałych wyrobów prowadzonej na straganach i targowiskach ((...): 47.89.Z), produkcji toreb, torebek i podobnych wyrobów ze skóry, mieszanek skóry lub pozostałych materiałów, produkcji sznurowadeł ze skóry, produkcji batów i szpicrut ((...): 15.12.Z), produkcji obuwia różnego typu (włączając obuwie sportowe), z różnego materiału oraz przy zastosowaniu różnych procesów technologicznych, włączając modelowanie, produkcji części obuwia ze skóry, takich jak: cholewki, spody, obcasy itp. ((...): 15.20.Z), sprzedaży hurtowej różnych wyrobów bez określonej specjalizacji ((...): 46.90.Z). Powód produkował ze skóry breloczki, portmonetki, etui na długopisy. Wyrabiał też pamiątki z drewna. Nie wszystkie sprzedawane produkty wykonywał sam. W dniu 16.03.2015 roku powód wznowił prowadzenie działalności gospodarczej.

I. J. prowadziła działalność gospodarczą pod nawą S., pod adresem R., gmina Ł., w ramach której sprzedawała wyroby męża. W latach 2007-2008 uiszczała podatek VAT w związku z prowadzaniem tej działalności. W 2006 roku osiągnęła przychód z prowadzonej działalności na 1.735 zł, w 2006 roku na 23.311 zł, w 2007 roku na 105.061,09 zł. W 2009 roku osiągnęła przychód z prowadzonej działalności na 80.377 zł.

(dowód: potwierdzenia przelewów k. 8- 12 i k. 85-89, zeznania o wysokości uzyskanego przychodu za 2005-2007 rok i za 2009 rok k. 13-32 i k. 71-84, zdjęcia wyrobów powodów k. 41-42, wydruk z (...) k. 90-91, częściowo zeznania powoda L. J. k. 237-38 00:32:32, częściowo zeznania powódki I. J. k. 238-239 01:04:07)

W latach 2003-2010 powodowie sprzedali w/w przedmioty oraz pamiątki niewyprodukowane przez nich osobiście - pamiątki komercyjne w miejscu do tego wyznaczonym przez Gminę K. tj. na (...) deptaku na tzw. „pergoli”. Z uwagi na handel pamiątkami wyprodukowanymi w C. A. P.-twórca artystyczny pomagający przy zarządzaniu „pergolą” w latach 2003-2006, dążył do usunięcia powodów z tego miejsca. W tym okresie również sprzedający na tzw. „pergoli” B. S. i jej mąż S. K. oraz państwo W. wprowadzili elementy chińskie do sprzedaży i również co do nich podjęto działania usunięcia ich z „pergoli”. Przez pewien czas w związku z powyższym powodowie sprzedawali pamiątki w namiocie usytuowanym w innej części (...) deptaku.

(dowód: zeznania świadka J. D. (1) k. 216-217 00:04:25, zeznania świadka A. P. k. 236-237 00:01:16, częściowo zeznania powoda L. J. k. 237-38 00:32:32, częściowo zeznania powódki I. J. k. 238-239 01:04:07)

Pozwana Gmina przez wiele lat udostępniała artystom i twórcom ludowym miejsca wystawiennicze celem prezentacji i sprzedaży ich produktów własnoręcznych na (...) deptaku w miejscu tzw. „pergoli”. (...) znajdowała się w okolicach pomnika A. M. i była urządzona z uwagi na jej usytuowanie i charakter, jako miejsce do wystawiania i sprzedawania wyłącznie wytworów osobistej twórczości przez miejscowych malarzy, rzeźbiarzy, witrażystów, metaloplastyków. Była to tylko ażurowa drewniana ścianka z możliwością prezentacji swoich prac, częściowo zadaszona. Przed 2011 r.

miejszem tym zarządzało Centrum (...) w K.. Ta jednostka pozwanej nie radziła sobie jednak z utrzymaniem porządku w tym miejscu. Pozwana postanowiła zatem przejąć zarządzanie tym miejscem i wyremontować je.

(dowód: zeznania świadka H. G. (1) k. 155 00:14:23, zeznania świadka S. R. k. 156 00:45:25, zeznania świadka J. D. (1) k. 216-217 00:04:25, częściowo zeznania powoda L. J. k. 237-38 00:32:32, częściowo zeznania powódki I. J. k. 238-239 01:04:07)

W latach 2010-2011 wyremontowano „pergolę” z funduszy gminnych. Po remoncie pozwana Gmina dalej na części działki ewid 1922 zabudowanej tzw. „pergolą” wyznaczała miejsca na cele handlowe z zastrzeżeniem sprzedaży w tym miejscu jedynie wyrobów artystów i twórców ludowych. Wyznaczono łącznie 11 miejsc handlowych. Z uwagi na bardzo dobre miejsce wystawiennicze i niskie opłaty za dzierżawę (po 100 zł miesięcznie do każdego wystawiającego swoje prace), wiele osób było zainteresowanych dzierżawą tego miejsca. Celem pozwanej było zaprezentowanie na tzw. „pergoli” szerokiego wachlarza twórców lokalnych, a cel ekonomiczny Gminy był drugorzędny. Konkurs na wybór dzierżawców miejsc na tzw. „pergoli” pozwana Gmina ogłaszała corocznie. Umowy dzierżawy zawierano maksymalnie na rok czasu.

Burmistrz pozwanej Gminy do rozpoznania wniosków artystów i twórców o dzierżawę miejsc na „pergoli” powołał specjalną komisję. W skład tej komisji weszli przedstawiciele Urzędu Gminy, Centrum (...) oraz artyści (...). W skład tej komisji w 2011 roku wchodził m.in. pełniący funkcję zastępcy Burmistrza T. W. (1), H. G. (2), J. D. (1), T. F., dyrektor Centrum (...), dyrektor wydziału gospodarki gruntami, p. P. jako artysta. Komisja ustaliła warunki oceniania ofert dzierżawców w formie punktowej zgodnie z postulatami zaprezentowanymi w piśmie z dnia 27.05.2011 roku przez grupę wystawców na tzw. pergoli tj. J. K., H. M., A. P.. Ustaliła cztery główne kategorie: tj. miejsce zamieszkania artysty/twórcy na terenie Gminy, rodzaj twórczości i kategoria wytwarzanych wyrobów np. własnoręcznie, z produkcji seryjnej, produkty obce -rękodzieło, walory estetyczne, unikalność. Priorytetowo traktowano twórców mieszkających na terenie Gminy K. i tworzących dzieła malarskie, rzeźbiarskie, ceramiczne. Produkty powodów kwalifikowano natomiast nie jako sztukę lecz jako rękodzieło.

Burmistrz działał w ramach uprawnień wynikających z ustawy o samorządzie gminnym i nadanych mu uchwałą Rady Gminy Uzdrowskiej K. z dnia 14 lutego 1994 r. w sprawie określenia zasad nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości i lokali oraz wydzierżawiania lub najmu na okres dłuższy niż 3 lata, w brzmieniu nadanym uchwałą Rady Miejskiej w K. z dnia 30 listopada 2007 r. zmieniającą wymienioną uchwałę w jej §6.

Według § par 6 uchwały Rady Gminy Uzdrowskiej K. z dnia 14 lutego 1994 r. Zarząd Gminy był uprawniony do podejmowania uchwał o wydzierżawieniu lub najmie nieruchomości i lokali stanowiących własność Gminy na okres 20 lat z zastrzeżeniem w umowie, iż stosunek najmu lub dzierżawy może być rozwiązany w każdym czasie za wypowiedzeniem nie przekraczającym 6-miesiący jak również przy uwzględnieniu zasad zmiany wysokości czynszów wynikających zarówno z obowiązujących przepisów jak i uwzględniających roczne wskaźniki inflacji ogłaszane przez właściwe organy dla celów związanych z projektowaniem budżetów Gmin.

Według § 1 uchwały Rady Gminy Uzdrowskiej z dnia 30 listopada 2007 r. w uchwale nr XLV/429/94 Rady Gminy z dnia 14.02.1994 roku § 6 otrzymał brzmienie: „Burmistrz K. był uprawniony do zawierania umów dzierżawy, najmu oraz użyczenia w przypadku gdy po umowie zawartej na czas oznaczony do 3 lat strony zawierały kolejne umowy terminowe do 3 lat, których przedmiotem była ta sama nieruchomość lub jej część”.

(dowód: uchwała nr XLV/429/94 Rady Gminy z dnia 14.02.1994 roku k. 111-114, uchwała nr XV/120/07 Rady Gminy z dnia 30.11.2007 roku k.115, zeznania świadka H. G. (1) k. 155 00:14:23, zeznania świadka S. R. k. 156 00:45:25, pismo z dnia 27.05.2011 roku k. 165-166, notatka służbowa z dnia 6.06.2011 roku k. 167, notatka służbowa z dnia 3.12.2012 roku k. 172-173, notatka służbowa z dnia 10.10.2013 roku k. 176-178, zeznania świadka J. D. (1) k. 216-217 00:04:25, zeznania świadka A. P. k. 236-237 00:01:16, częściowo zeznania powoda L. J. k. 237-38 00:32:32, częściowo zeznania powódki I. J. k. 238-239 01:04:07)

Pismem z dnia 25.03.2011 roku także powód L. J. zwrócił się z prośbą do Burmistrza K. o wydzierżawienie miejsca w celach wystawienniczo-handlowych swoich prac na tzw. „pergoli” położonej na (...) deptaku.

(dowód: pismo z dnia 25.03.2011 roku k. 3 i k. 92, zeznania świadka H. G. (1) k. 155 00:14:23, zeznania świadka J. D. (1) k. 216-217 00:04:25)

W dniu 15 czerwca 2011 r. i 4.07.2011 roku pozwana gmina zawarła 10 umów na dzierżawę stanowisk od nr 2 do nr 11 na okres do 31.08.2011 roku odpowiednio z C. P., B. B. (1), T. i K. S., M. L., E. M., R. D., A. P., J. K., L. K. i H. M.. Wszystkie te osoby były lokalnymi artystami i twórcami. We wszystkich umowach ustalono czynsz dzierżawny w wysokości 100 zł miesięcznie. Pozostałe oferty dzierżawców m.in. powoda L. J., A. F. i M. N. odrzucono jako niespełniające warunków lub z powodu braku miejsc.

Z. z dnia 23.11.2011 roku Burmistrza K. ponownie przeznaczono m.in. 11 stosik na tzw. „pergoli” do dzierżawy w trybie bezprzetargowym. Kolejne takie zarządzenie wydano w dniu 3.12.2012 roku, w dniu 30.10.2013 roku

(dowód: umowy dzierżawy z 2011 roku k. 120-129, zeznania świadka H. G. (1) k. 155 00:14:23, zeznania świadka S. R. k. 156 00:45:25, notatka służbowa z dnia 6.06.2011 roku k. 167, zarządzenie z dnia 23.08.2011 roku k. 168-169, zarządzenie z dnia 3.12.2012 roku k. 170-171, zarządzenie dnia 30.10.2013 roku k. 174-175)

Pismem z dnia 10.06.2011 roku zastępca Burmistrza K. T. W. w odpowiedzi na wniosek powoda o wydzierżawienie miejsca na tzw. „pergoli”, poinformował go, że w oparciu o stanowisko powołanej do rozpatrywania wniosków o dzierżawę komisji nie uznano go za artystę/ twórcę, dlatego jego wniosek odrzucono.

(dowód: pismo T. W. z dnia 10.06.2011 roku k. 6 i k. 94, zeznania świadka H. G. (1) k. 155 00:14:23)

W dniu 16.06.2011 roku powód L. J. wystosował do Burmistrza K. pismo, w którym nie zgadzał się ze stanowiskiem komisji, która stwierdziła, że nie jest artystą ani twórcą. Podkreślał, że swoje wyroby wykonuje ręcznie od początku do końca. Nadmieniał że w związku z likwidacją jego stanowiska znajduje się wraz z czteroosobową rodziną w krytycznej sytuacji materialnej. Mimo ustalenia terminu spotkania z Burmistrem pozwanej Gminy zostało ono odwołane.

(dowód: pismo powoda z dnia 16.06.2011 roku k. 4-5 i k. 93)

W odpowiedzi na to pismo zastępca Burmistrza Gminy K. T. W. podkreślił, że odwołanie powoda było rozpatrywane na posiedzeniu kolegialnym Burmistrza wraz z właściwymi służbami Urzędu Miejskiego w dniu 1.07.2011 roku. Gmina nie rozważała możliwości wydzierżawienia innych miejsc wystawienniczych dla twórców i artystów poza tzw. „pergolą”. Z uwagi na rewitalizację deptaku i odbywającą się tam dużą ilość imprez Gmina starała się wyłączyć ten teren od udostępniania osobom trzecim. Zastępca wskazał powodowi teren do prowadzenia działalności handlowej na terenie placu targowego przy ul. (...) w K..

(dowód: pismo T. W. z dnia 7.07.2011 roku k. 7 i k. 95)

Po wymianie korespondencji w lipcu 2011 roku powodowie nie zwracali się już o wydzierżawienie im miejsc wystawienniczych na tzw. „pergoli”.

(dowód: zeznania świadka H. G. (1) k. 155 00:14:23)

W dniu 26.04.2013 roku powód L. J. zawarł z pozwaną Gminą umowę najmu lokalu użytkowego położonego przy ul. (...) lokal nr (...) na podstawie przetargu ustnego nieograniczonego. Umowę tą wypowiedziano powodowi pismem z dnia 6.11.2013 roku ze względu na zaległości w opłatach czynszu i wezwano do wydania lokalu. Pozwana Gmina wszczęła w Sądzie Rejonowym w Nowym Sączu V Wydziale Gospodarczym przeciwko powodowi sprawę o zapłatę kwoty 21.378,35 zł z odsetkami w związku z zaległościami w opłatach czynszowych.

W dniu 4.10.2014 roku doszło do egzekucji komorniczej. Brał w niej udział m.in. pan B., który odzywał się wobec powoda L. J. w sposób arogancki i chamski. Osoba ta nie działa jednak ramienia pozwanej Gminy.

W związku z brakiem wydania lokalu użytkowego i użytkowaniem go bez tytułu prawnego pozwana Gmina wystąpiła przeciwko powodowi z pozwem o opróżnienie lokalu użytkowego. Eksmisja powoda z lokalu użytkowego została orzeczona została przez Sąd Rejonowy w Nowym Sączu w dniu 14 maja 2015 r., który to wyrok uprawomocnił się w dniu 25 maja 2016 r. L. J. przez cały ten okres czasu zajmował bez tytułu wynajmowany wcześniej lokal nie płacąc czynszu.

(dowód: pismo z dnia 3.01.2015 roku k. 96, pismo z dnia 27.10.2014 roku k. 97, pismo powoda z dnia 21.03.2015 roku k. 98-99, dokumenty w aktach V GC 14/15)

W dniu 21.02.2017 roku powodowie złożyli w tut. Sądzie pozew o zapłatę kwoty 150.000 zł przeciwko stronie pozwanej, zarejestrowany do sygn. I C 244/17. W ramach tego postępowania składali wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w całości, który został tylko częściowo uwzględniony. Powodowie nie uiszcili opłaty od pozwu w części wynikającej z postanowienia o zwolnieniu od kosztów sądowych, więc ich pozew został zwrócony zarządzeniem z dnia 20.11.2017 roku.

(dowód: pozew z dnia 19.12.2016 roku ds. I C 244/17 k. 184-194, postanowienie z dnia 16.06.2017 roku k. 195-196, zarządzenie z dnia 20.11.2017 roku k. 197)

Powodowie posiadają zadłużenie w wysokości 200.000 zł w stosunku do pozwanej Gminy z tytułu czynszu za wynajmowanie lokalu w pawilonach handlowych przy ul. (...). Zalegają w Urzędzie Skarbowym na 5.000 zł z tytułu podatków. Powodowie utrzymują się z dorywczej pracy L. J. przy remontach. Powodowie utrzymują troje dzieci w wieku 6 lat, 11 lat i 15 lat. Pobierają 1500 zł z programu 500+ oraz 270 zł zasiłku rodzinnego.

(dowód: częściowo zeznania powoda L. J. k. 237-38 00:32:32, częściowo zeznania powódki I. J. k. 238-239 01:04:07)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty przedłożone przez strony, których autentyczność i wiarygodność nie budziła wątpliwości Sądu.

Zeznania świadka H. G. (1), S. R., J. D. (2) byłych pracowników i obecnego pracownika strony pozwanej Sąd uznał za wiarygodne. Świadkowie brali udział w rekrutacji dzierżawców artystów celem przydzielenia im miejsca na tzw. „pergoli”. Szczegółowo zrelacjonowali kryteria przydziału tych miejsc, to komu te miejsca zostały przydzielone. Opisali też roszczeniową postawę powodów oraz problemy jakie pojawiły się związku z wynajmowaniem przez nich innego lokalu użytkowego na (...) deptaku.

Również świadek A. P. jeden z lokalnych (...) artystów zeznawał w sposób wiarygodny i logiczny. Jego zeznania korespondowały z zeznaniami świadka H. G. (1), S. R., J. D. (2).

Zeznania powodów L. J. i I. J. Sąd podzielił tylko częściowo. Powodowie z racji bardzo subiektywnego poczucia krzywdy w związku z odmową pozwanej zawarcia z nimi umowy dzierżawy zeznawali tendencyjnie. W swoich zeznaniach pozostawali bezkrytyczni co do sprzedawanych przez siebie wyrobów. Niewiarygodnie podawali, że sprzedawali wyłącznie własne rękodzieło, ponieważ świadek A. P. i J. D. (2) podkreślali, że powodowie na tzw. „pergoli” handlowali też pamiątkami wyprodukowanymi w C.. Całkowite gołosłowne były zeznania powodów, iż od 2011 roku na tzw. „pergoli” inni dzierżawcy również sprzedawali wyroby komercyjne. Świadek A. P. relacjonował nieprawidłowości w sprzedaży przedmiotów chińskiego pochodzenia ale tylko z lat 2003-2006. Powód L. J. niewiarygodnie podawał również, że po 2011 roku kilkakrotnie składał wnioski o wydzierżawienie miejsca na tzw. „pergoli” ze skutkiem odmownym, ponieważ takich wniosków brak w dokumentacji pozwanej Gminy. Ponadto powód, w sposób całkowicie nieracjonalny starał się uzasadnić swoją niepamięć dotyczącą współpracy ze stroną pozwaną w ramach umowy najmu lokalu użytkowego.

Sąd oddalił wniosek dowodowy powodów z k. 61 z opinii biegłego do spraw kuśnierstwa i futrzarstwa na okoliczność ustalenia czy własnoręczne wykonywane przez powodów wyroby były rękodziełem, jako nieprzydatny dla rozstrzygnięcia tej sprawy. Nawet jeśli produkty wykonywane przez powodów były rękodziełem, ta okoliczność wcale nie wpływała na zasadność dochodzonych przez nich roszczeń wynikających z odrzucenia przez pozwaną ich wniosku o dzierżawę miejsca wystawienniczego na (...) deptaku na tzw. „pergoli”.

Sąd pominął dowody z zeznań świadka D. R. i T. W. (1) oraz świadków B. S., P. S. i S. K. wobec ich cofnięcia przez powodów (k. 155 i k. 205, k. 216 i k. 237). Także strona pozwana ostatecznie odstąpiła od przesłuchania świadka T. W. (1) k. 216

Sąd zważył co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu.

Powodowie w przedmiotowej sprawie domagali się od pozwanej Gminy odszkodowania w kwocie 95.000 zł za utracone korzyści za okres od sierpnia 2011 roku do 24.09.2014 roku, które mogliby osiągnąć gdyby zawarto z nimi umowę dzierżawy stoiska na tzw. pergoli na (...) deptaku oraz zadośćuczynienia w kwocie 55.000 zł za naruszenie ich dóbr osobistych poprzez skierowaniem do nich pism, w których Gmina odmówiła im dzierżawy z powołaniem się na własną ocenę, że powodowie nie są artystami lub twórcami.

Za zasadny Sąd uznał zarzut przedawnienia roszczeń powodów podniesiony przez stronę pozwaną.

Roszczenie majątkowe z tytułu ochrony dóbr osobistych tj. roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia i naprawienie szkody wyrządzonej naruszeniem dóbr osobistych ulegają przedawnieniu zgodnie art. 442¹ § 1 k.c. z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się albo przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

Jak słusznie podała strona pozwana powodowie w 2011 roku, gdy pozwana Gmina odmówiła im wydzierżawienia miejsca na tzw. „pergoli” nie uznając ich działalności za artystyczną znali podmiot, który według nich naruszył ich dobra osobiste już wtedy również zdawali sobie sprawę ze szkody jaką ponieśli. Termin przedawnienia tego roszczenia minął zatem w dniu sierpniu 2014 roku, skoro pismo z odmową wydzierżawienia miejsca na tzw. pergoli na (...) deptaku z zaznaczeniem, że powodowie nie spełniają otrzymali w sierpniu 2011 roku.

Również roszczenie o odszkodowanie z tytułu utraconych dochodów uległo przedawnieniu. Jak wynika z dokumentów dołączonych przez powodów oboje prowadzili działalność gospodarczą w zakresie handlu m.in. na targowiskach i z prowadzenia tej działalności rozliczali się w Urzędzie Skarbowym. Dochodzone przez nich odszkodowanie za utracone korzyści za okres od sierpnia 2011 roku do 24.09.2014 roku jest związane z prowadzoną przez nich działalnością gospodarczą, uległo zatem przedawnieniu w okresie 3 lat najpóźniej 24.09.2017 roku.

W ocenie Sądu w przedmiotowej sprawie brak podstaw do uznania, że strona pozwana podnosząc zarzut przedawnienia uczyniła ze swego uprawnienia użytek w sposób sprzeczny z zasadami współzycia społecznego - tj. naruszyła art. 5 k.c. W myśl art. 5 k.c. zdanie drugie działanie lub zaniechanie uprawnionego, sprzeczne z zasadami ujętymi w zdaniu pierwszym, „nie jest uważane za wykonywanie prawa”. Powoływanie się na naruszenie zasad współzycia społecznego wymaga wskazania, jaka konkretnie zasada została naruszona, oraz wskazania pełnej treści powoływanej zasady. Sąd, uznając sprzeczność żądania osoby powołującej się na prawo podmiotowe z zasadami współzycia społecznego lub zasadami społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa, powinien w każdym wypadku ustalić, która konkretnie zasada została naruszona i dlaczego (C.P. W., Przesłanki..., s. 19–26). Sąd wyjątkowo może nie uwzględnić zarzutu upływu terminu przedawnienia roszczenia – także wynikającego ze stosunku między przedsiębiorcami – jeżeli jego podniesienie przez pozwanego jest nadużyciem prawa (wyrok SN z 27.06.2001 r., II CKN 604/00, OSNC 2002/3, poz. 32).

Powodowie poza bardzo ogólnym odwołaniem się do zasad współżycia społecznego bez ich konkretyzacji nie wskazali dlaczego wystąpili z powództwem o zapłatę z tak dużym opóźnieniem. Powodowie nie skonkretyzowali przyczyn tego znacznego opóźnienia. To samo należy odnieść do inicjatywy sądowej podjętej przez powodów w 2017 roku (sprawa ostatecznie zwrócona), gdy znacząca część ich roszczeń już wtedy była przedawniona. Ponadto jak wynika z ustaleń tej sprawy nie starali się po 2011 roku w kolejnych latach o przyjęcie ich oferty na dzierżawę miejsca na pergoli, a konkursy takie odbywały się corocznie. Nie wskazali konkretnej zasady współżycia społecznego, którą naruszyć miała strona pozwana. Ich twierdzenia o dyskryminacji przez pozwaną w procedurze wyboru dzierżawców miejsc w tzw. „pergoli” na deptaku (...) w 2011 roku zostały podniesione tylko na użytek tego postępowania, ponieważ pozwana Gmina musiała wybrać kilku -kilkunastu dzierżawców spośród większej liczby chętnych. Organ wykonawczy pozwanej uzasadnił przy tym swoją decyzję w sposób dla powodów zrozumiały. Co więcej powodowie od 2013 roku współpracowali z pozwaną i wynajmowali od niej inne miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej handlu pamiątkami, a niniejsze powództwo jest raczej odpowiedzią powodów na spór z Gminą jaki rozgorzał w związku z wynajmem tego lokalu na prowadzenie handlu i brakiem regulowania przez powodów odpłatności za najem. Trudno zaakceptować w tym kontekście twierdzenia powodów, że działali w zaufaniu do pozwanej, czekali na podjęcie odpowiedniej decyzji, która pozwoliłaby im podjąć odpowiednie kroki prawne.

Na marginesie należy dodać, że powodowie nie udowodnili aby zgłoszone przez nich roszczenia spełniały ustawowe przesłanki powołanych przez nich art. 417 k.c. i art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c.

Co do roszczenia odszkodowania za utracone dochody.

Zgodnie z art. 417 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Rozważając odpowiedzialność Gminy w świetle zacytowanego przepisu zwrócić uwagę należy na rozróżnienie pomiędzy tzw. sferą imperium, czyli sferą władczą organów władzy państwowej oraz sferą dominium, czyli działalnością w powszechnych praktykach rynkowych na równi z innymi podmiotami. Odpowiedzialność jednostki samorządu terytorialnego w granicach władztwa publicznego (imperium) reguluje art. 417§1 k.c. Gdy natomiast brak podstaw do przypisania odpowiedzialności w ramach władztwa publicznego, odpowiedzialność za tzw. dominium opierać się powinna na art. 416 k.c. i na zasadzie winy: osoba prawna jest obowiązana do naprawienia szkody wyrządzonej z winy jej organu.

W przedmiotowej sprawie powodowie błędnie roszczenie odszkodowania za utracone dochody opierają na art. 417 k.c., ponieważ jak słusznie podniosła pozwana Gmina, działania polegające na wydzierżawieniu miejscu w „pergoli” nie wiązały się z jej sferą imperium. Oddanie w dzierżawę miejsc pergoli na okres krótszy niż 3 lata, bo takie umowy zawierano z dzierżawcami-twórcami artystycznymi nie wymagało żadnej uchwały Rady Gminy stosownie do art. 18 ust 2 pkt 9 ustawy o samorządzie gminnym. Wydierżawianie miejsc na terenie gminy na krócej niż 3 lata jak słusznie podała pozwana podlegało kompetencji burmistrza, gdyż takie kompetencje uzyskał on także na mocy uchwał Rady Gminy. Nie było to też zadanie ze sfery władczych uprawnień organów władzy, lecz zadanie wypływające ze sfery dominium, czyli stosunków w jakich pozwana jednostka samorządu terytorialnego winna być traktowana na równi z innymi podmiotami obrotu prawnego i stosunków cywilnoprawnych. Wobec powyższego podstawę odpowiedzialności w tym zakresie stanowić powinien art.416 k.c. Dla ustalenia podstaw tej odpowiedzialności konieczne było wykazanie przez powodów trzech przesłanek, tj.: szkody, winy oraz związku przyczynowego pomiędzy powyższymi a szkodą. Powodowie jednak nie sprostali ciężarowi udowodnienia w/w przesłanek.

Podpowodowie nie udowodnili zawinienia pozwanej Gminy w tym, że nie wydierżawiała im miejsca na pergoli. Pozwana Gmina miała prawo rozdysonować swoim mieniem. Ustaliła czytelne zasady przyznawania miejsc wystawienniczych w pergoli na (...) deptaku. Ustaliła gradację i sposób wyboru potencjalnych dzierżawców, z naciskiem na to, że miały to być osoby wystawiające i sprzedające własnoręcznie wytwarzane wyroby malarskie, rzeźbiarskie, biżuterię itp. Według tych ogólnych wytycznych powołana komisja dokonywała wyboru ofert, a odmawiając powodom swoją decyzję

uzasadniła. Powodowie nie skonkretyzowali na czym, miałyby polegać zawinienie Gminy w odrzuceniu ich oferty. Odwoływali się bardzo ogólnie do dyskryminacji. Podkreślenia wymaga, że niezadowolenie powodów z odrzucenia ich oferty nie może stanowić samo w sobie podstawy do żądania zapłaty z tytułu utraconych dochodów, skoro Gmina udowodniła, że sposób rekrutacji przeprowadziła rzetelnie, stosownie do przyjętych przez siebie kryteriów, których jej zdaniem powodowie nie spełnili. Argumentacja powodów stanowi jedynie polemikę ze stanowiskiem pozwanej Gminy w zakresie wyboru ofert. Powodowie nie zdołali wykazać, aby w procesie rekrutacji pozwana popełniła błędy, faworyzowała pewne podmioty, dyskwalifikując bezpodstawnie inne. Powodowie kwestionując wybór Gminy w procesie rekrutacji chcą narzucić pozwanej wybór własnej oferty, tymczasem to nie oni byli dzierżawcami i osobami decyzyjnymi. Powodowie nie wykazali też, aby pozwana Gmina wydzierżawiła miejsca na pergoli artystom-twórcom, którzy nie wystawiali tam swoich ręcznie wytwarzanych wyrobów, a zatem by miejsca w pergoli oddano w dzierżawę w sposób sprzeczny z założeniami pozwanej. W tym zakresie powodowie pozostali całkowicie gołosłowni, opierając zarzuty w tym przedmiocie tylko na własnych twierdzeniach.

Ponadto w sposób całkowicie dowolny powodowie określili wysokość swojej szkody z tytułu utraconych dochodów. Przede wszystkim odnieśli wysokość odszkodowania do osiąganych przychodów za lata ubiegłe, co w kontekście konieczności poniesienia kosztów działalności jest nieuprawnione. Nadto ich żądanie dotyczy okresu około 3 lat podczas, gdy powodowie nie udowodnili, aby umowa dzierżawy na taki okres została z nimi zawarta, tym bardziej, że konkursy na dzierżawę tych miejsc odbywały się co roku i umowy zawierano co najwyżej na jeden rok.

Trudno też uznać, że między powoływaną przez powodów szkodą - utratą możliwości zarobkowania, popadnięcia w trudną sytuację materialną - a działaniem pozwanej Gminy zachodzi związek przyczynowo skutkowy, jeśli wziąć pod uwagę, że powodowie wynajmowali od Gminy inne lokale na deptaku w okresie 2013-2015, gdzie handlowali pamiątkami (nie wszystkie były ich własnym wyrobem), a umowy najmu zostały im wypowiedziane z uwagi na brak regulacji czynszu najmu. Obecna sytuacja materialna wynika zatem z różnych wypadkowych, a nie tylko z działania pozwanej Gminy.

Odnosząc się do naruszania dóbr osobistych powodów i ich roszczenia o przyznanie zadośćuczynienia z tego tytułu, to powodowie również nie udowodnili, by pozwana Gmina naruszyła ich dobra osobiste w postaci twórczości artystycznej, wizerunku stosując art. 24 k.c. i by należało się im zadośćuczynienie na podstawie art. 448 k.c.

Zgodnie z art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Zgodnie z treścią art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia dobra osobistego może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności, ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Zgodnie z art. 24 § 1 zdanie trzecie k.c., ten czyjego dobre osobiste zostało naruszone na zasadach przewidzianych w kodeksie może również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Przepis ten odsyła zatem do unormowań zawartych w art. 445 k.c. i 448 k.c. Podkreślenia wymaga, że ochrona dóbr osobistych środkami niematerialnymi jest niezależna od winy naruszcyciela, jedyną przesłanką ich zastosowania jest bezprawność działania. Natomiast sama bezprawność nie wystarcza do zasądzenia odpowiedniego zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Przepis ten nie może być bowiem interpretowany w oderwaniu od zasad rządzących odpowiedzialnością cywilną oraz systemem ochrony dóbr osobistych. Wskazuje na to usytuowanie art. 448 k.c. w tytule VI księgi trzeciej kodeksu cywilnego "Czyny niedozwolone". Generalną zasadą odpowiedzialności przyjętą w kodeksie cywilnym w odniesieniu do czynów niedozwolonych jest zaś odpowiedzialność na zasadzie winy.

Rozpoznając sprawę o ochronę dóbr osobistych Sąd orzekający powinien w pierwszej kolejności ustalić, czy doszło do naruszenia dobra osobistego, a dopiero w przypadku pozytywnej odpowiedzi ustalić, czy działanie pozwanego było bezprawne. Dowód, że dobro osobiste zostało zagrożone lub naruszone, ciąży na osobie poszukującej ochrony prawnej na podstawie art. 24 k.c. Natomiast na tym, kto podjął działanie zagrażające dobru osobistemu innej osoby lub naruszające to dobro, spoczywa ciężar dowodu, że nie było ono bezprawne (por. wyrok SN z dnia 17 czerwca 2004 r., SN V CK 609/03).

Jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy w swoich orzeczeniach ocena, czy doszło do naruszenia dóbr osobistych zależy jedynie od obiektywnej oceny zdarzeń. Ocena, czy doszło do bezprawnego naruszenia dobra osobistego nie może ograniczać się wyłącznie do oceny subiektywnej, dokonanej według miary indywidualnej wrażliwości zainteresowanego, ale przede wszystkim powinna uwzględniać elementy obiektywne, a więc odpowiadać odczuciom przeciętnego odbiorcy - osoby rozsądnej i racjonalnie oceniającej, nieobciążonej uprzedzeniami i nieskładnej do wyrażania ekstremalnych sądów (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 października 2001 r., sygn. V CKN 195/01, LexPolonica nr 388031; z dnia 18 marca 2005 r., sygn. II CK 564/04, LexPolonica nr 375700 oraz z dnia 20 kwietnia 2006 r., sygn. IV CSK 2/06, LexPolonica nr 416290).

Podkreślenia wymaga, że kwestia oceny wyrobów sprzedawanych przez powodów na stoisku na deptaku w K. podlegała ocenie pozwanej Gminy tylko w kontekście wyboru dzierżawców miejsc w tzw. pergoli. Pozwana Gmina ustaliła pewne kryteria wyboru dzierżawców, chcąc w tym miejscu promować sprzedaż wyrobów regionalnych i tych kryteriów w wyborze ofert się trzymała. Z uwagi na ilość chętnych, i ograniczoną liczbę miejsc do wydzierżawienia oczywistym było, że nie ze wszystkimi twórcami zostanie zawarta umowa dzierżawy. Sama ocena twórczości powodów odbywała się tylko w kontekście tej procedury pozwanej wyboru dzierżawców, między powodami i pozwaną Gminą. Trudno w tych okolicznościach odnosić działania Gminy do naruszania dóbr osobistych powodów, skoro były oceną wyrażoną w kontekście przeprowadzania konkretnego konkursu ofert, do którego powodowie dobrowolnie przystąpili, wyrażając domniemaną zgodę na dokonanie przez pozwaną oceny ich twórczości. Dodatkowo jak wyżej wskazano działania Gminy nie można oceniać w kategorii zawinienia.

Zadośćuczynienie może zostać przyznane na podstawie art. 448 k.c., w przypadku spełnienia przesłanek z art. 24 k.c. a skoro powodowie nie wykazali naruszenia ich dóbr osobistych oraz zawinienia pozwanej, przyznanie zadośćuczynienia było niemożliwe.

W tym stanie rzeczy powództwo w całości oddalono.

O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z art. 98 k.p.c. statuującym zasadę odpowiedzialności za wynik postępowania. Powodowie byli zwolnieni od opłaty od pozwu i korzystali z pomocy profesjonalnego pełnomocnika z urzędu. Z uwagi na przegranie sprawy koszty zastępstwa prawnego powodów z urzędu pokryto według stawek taryfowych ze środków Skarbu Państwa i powiększono je o VAT. Z uwagi na trudną sytuację materialną powodów, przekonanie ich o słuszności dochodzonych roszczeń na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd odstąpił od obciążania ich kosztami zastępstwa prawnego strony pozwanej, która w ramach wykonywanych działań zatrudnia profesjonalnego prawnika.

SSO Monika Świerad